

УДК 342.95:342.841

Ю. Дем'янчук,кандидат юридичних наук,
КЗ «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»

ПУБЛІЧНІСТЬ В УМОВАХ ДІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

У дослідженні щодо законодавчого забезпечення інформаційної безпеки [1, с. 62] вказано, що питання реальних і потенційних загроз інформаційній безпеці України досить повно розкрито в Законі України «Про основи національної безпеки України» та Доктрині інформаційної безпеки України. Однак за більш детального розгляду дане твердження, з одного боку, є правильним, а з іншого – не зовсім повним.

Зауважимо, що незважаючи на досить широку нормативно-правову базу забезпечення інформаційної безпеки, необхідно констатувати, що передбачувані цією базою заходи носять організаційний, адміністративний, технічний, примусово-попереджувальний і каральний характер [2–34].

Водночас, виходячи із сутності поняття «інформаційна безпека» та реалій сьогодення, можна говорити про те, що далеко не повною мірою в системі забезпечення інформаційної безпеки використовується положення статті 17 Конституції України: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу» [4].

Метою статті є дослідження механізмів реальної участі українського народу в забезпеченні інформаційної безпеки України та оцінки ефективності цих механізмів.

Людина перебуває, часто не здогадуючись про це, в перманентному стані прийняття рішення.

Будь-яка особа, яка приймає рішення як реагування у вигляді остаточного (остаточних) алгоритму (алгоритмів)

дії (дій), спрямованих на виникнення, запобігання, розв'язання або усунення реальних або можливих (гіпотетичних) спонукальних мотивів (питань, подій, явищ або ситуацій тощо), які їх викликали, апріорі перебуває в «полоні» інформаційного впливу, адже процес прийняття рішення не можливий, навіть теоретично, без процесів отримання, синтезу й аналізу визначеної інформації з наступних причин:

– індивід (людина) все своє свідоме життя постійно (крім сну, проте це ще треба досліджувати) знаходиться у процесі реагування на зовнішні і внутрішні спонукальні мотиви, тобто у процесі прийняття рішення (на свідомому або несвідомому рівнях);

– не існує реагування індивіда (людини), об'єднання індивідів (групи громадян, трудового колективу та інше), суспільства, держави за відсутності спонукальної мотивації;

– основним джерелом спонукальної мотивації для процесів реагування індивіда (людини) є інформація, незалежно від її форми й виду, а також засобів її отримання.

Цілком зрозуміло, що не лише наявність такого об'єктивного фактора як інформація впливає на процес і, головне, результат прийняття рішення.

Визначений вплив на процес прийняття рішення та кінцевий результат цього процесу здійснюють і такі фактори, як психологічно-емоційний стан особи, яка приймає рішення, ступінь її обізнаності щодо всебічного розгляду питання, що потребує рішення, тощо.

Проте саме інформація, інформаційний вплив відіграють визначальну роль у процесі прийняття рішення.

Саме інформаційне забезпечення процесів прийняття рішень має домінуючий (підкреслюємо: домінуючий, а не визначальний) вплив на ці процеси та кінцевий результат – рішення.

Натомість процеси прийняття рішення нерозривно пов'язані із процесами інформаційної безпеки, тому що інформаційна безпека – це стан життєво важливих інтересів людини, суспільства й держави, за якого є можливим, зі значним ступенем вірогідності, завдання їм шкоди через наступне:

- негативний інформаційний вплив завдяки несанкціонованому створенню, розповсюдженню, використанню свідомо спрямованої з визначеною метою неповної, невчасної, невірогідної й упередженої інформації;

- негативні наслідки застосування інформаційних технологій;

- несанкціоноване порушення режиму доступу до інформації з подальшим її розповсюдженням та використанням.

Таким чином, саме інформація, інформаційне забезпечення є тією ланкою, яку можна використовувати у визначених цілях. Саме тому процеси прийняття рішень є об'єктами інформаційної безпеки.

Варто зазначити, що повноту й вірогідність інформації за необхідним напрямом можна отримати за рахунок більшої її кількості. Недарма кажуть, що об'єктивність – це сума суб'єктивностей. Жодна інформація не може претендувати на об'єктивність, і це треба пам'ятати під час прийняття рішення. Однак чим більший масив потрібної інформації, бажано попередньо синтезованої і проаналізованої, буде в розпорядженні особи, яка приймає рішення, тим вище ступінь адекватності прийнятого рішення до тих обставин, які потребували його.

Питання забезпечення вчасності, конфіденційності й цілісності інформації – це питання особливого, організаційного, наукового й технічного характеру, які також вирішуються. Це питання «часу та коштів».

Підсумовуючи, можна сказати, що якщо «виключити» суб'єктивні факто-

ри, які, на жаль, постійно присутні у процесах прийняття рішень, об'єктивні фактори, які визначають інформаційну безпеку під час прийняття рішення, можна або усунути, або їм запобігти. Як було зазначено вище, чинна нормативно-правова база саме на це переважно і спрямована.

Словосполучення «народна дипломатія» та «публічна дипломатія» відображають суб'єктність щодо об'єкта.

Суб'єктом у першому випадку є народ, а в другому – публіка. Об'єктом в обох випадках є дипломатія, тобто визначений рід діяльності.

На думку автора, поняття «народна дипломатія» слід розглядати у двох аспектах: зовнішньому та внутрішньому.

У зовнішньому аспекті народна дипломатія – це взаємовідносини, взаємостосунки народів, а не держав, невід'ємною часткою яких є громадські організації, діяльність яких спрямована на вирішення більшості тих питань, якими займається офіційна дипломатія, проте на неофіційному, суто людському рівні.

У внутрішньому аспекті народна дипломатія – це діяльність громадських організацій, окремих громадян, спрямована на запобігання й уникнення або врегулювання внутрішніх конфліктів і непорозумінь, які можуть негативно впливати на національні інтереси й національну безпеку, а також пошуку шляхів та інструментаріїв посилення здійснення офіційної дипломатії.

Щодо розуміння сутності, тобто визначення поняття «публічна дипломатія», то в даному випадку ситуація дещо ускладнюється.

На суб'єктність даного поняття вказує слово «публічна», яке є похідним від слова «публіка». Якщо виходити з того, що «публіка» – це «соціальна спільність людей, об'єднана взаємодією з комунікатором (індивідом або групою), які володіють інформацією та доводять її до цієї спільності», де комунікатором виступають суб'єкти дипломатії, які здійснюють цілепокладальну діяль-

ність, визначають умови й засоби досягнення цілі, то необхідно визначити, що «публічна дипломатія» передбачає виконання визначених посередницьких функцій та механізмів їх здійснення.

В основному ці дії зводяться до здійснення інформаційно-просвітницьких дій з доведення та роз'яснення передбачуваних, здійснюваних або здійснених дій у сфері офіційної дипломатії.

Публічна дипломатія є невід'ємною складовою як офіційної дипломатії, так і народної дипломатії.

Суб'єктами публічної дипломатії є глава держави і спеціальні органи зовнішніх стосунків зі здійснення цілей і завдань зовнішньої політики держав, а також із захисту інтересів за кордоном, їх уповноважені структурні підрозділи й офіційні представники, громадські організації, навчальні й наукові установи, уповноважені органи і представники засобів масової інформації.

Можна стверджувати, що ступінь публічності дипломатії дорівнює ступеню її відкритості, гласності.

Виходячи з наведеного, можна констатувати, що публічна дипломатія притаманна як офіційній, так і народній дипломатії. Тобто вона повинна бути невід'ємною складовою обох видів дипломатії.

У сучасному світі під час вирішення спірних питань (територіальних, міжетнічних, фінансово-економічних, релігійних тощо) первинним стає застосування інформаційної «зброї», яка характеризується, як було вище зазначено, відповідним «коригуванням» властивостей інформації.

Як показують події не лише в Україні, а й у всьому світі, блокування інформації, порушення її конфіденційності, вірогідності та повноти, а також її цілісності мають, як правило, більш руйнівний ефект порівняно із застосуванням традиційних видів озброєнь, навіть ядерних, лазерних, акустичних тощо.

Оперативному запобіганню негативних наслідків дії інформаційної «зброї», застосуванню якої не змогли завадити інші механізми й інструментарії щодо

їх нейтралізації, на думку автора, зможуть механізми та інструментарії публічної дипломатії.

Спілкування на рівні простих людей завжди було, є і буде найбільш ефективним на тлі спілкування на офіційних, дипломатичних рівнях, навіть у тих випадках, коли наводяться одні й ті самі факти, докази, аргументи.

Трансляцію новин можна заблокувати технічними, організаційними, адміністративними засобами, проте спілкування між людьми неможливо заборонити навіть кордонами, «залізною завісою», заборонами тощо.

Коли офіційна дипломатія у сфері забезпечення інформаційної безпеки країни буде більш публічною та спиратиметься на громадські організації, звичайних людей, то ефективність її дій буде суттєво підвищена.

Тому, з урахуванням вищевикладеного, стверджуємо наступне:

1) коли офіційна дипломатія у сфері забезпечення інформаційної безпеки країни буде більш публічною та спиратиметься на громадські організації, звичайних людей, то ефективність її дій буде суттєво підвищена;

2) чіткі права й обов'язки людини, громадянина та громадських організацій як повноправних суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки повинні бути відображені в нормативно-правових актах, які стосуються даної сфери.

Ключові слова: інформаційна безпека, дипломатія, народна дипломатія, публічна дипломатія, властивості інформації, інформаційний вплив.

У даній статті досліджуються актуальні проблеми механізмів реальної участі народу в забезпеченні інформаційної безпеки. Також визначено, що інформаційний вплив відіграє визначальну роль у процесі прийняття рішення. Крім того, відображено, що питання забезпечення вчасності, конфіденційності та цілісності інформації – це діяльність особливого, організаційного, наукового й технічного характеру.

В данной статье исследуются актуальные проблемы механизмов реального участия народа в обеспечении информационной безопасности. Также определено, что информационное воздействие играет определяющую роль в процессе принятия решения. Кроме того, отражено, что вопрос обеспечения своевременности, конфиденциальности и целостности информации – это деятельность особого, организационного, научного и технического характера.

This article examines current problems of the real mechanisms of popular participation in information security. Also determined that the impact of information plays a crucial role in the decision making process. Also shown that the issue of timeliness, confidentiality and integrity of information – a special activity, organizational, scientific and technical.

Література

1. Фурашев В.М. Законодавче забезпечення інформаційної безпеки України // Інформація і право. – 2014. – № 1 (10). – С. 59–67.
2. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39.
3. Про Доктрину інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 8 липня 2009 року № 514/2009 // Офіційний вісник Президента України. – 2009. – № 20.
4. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
5. Про внесення змін до Закону України «Про інформацію» : Закон України від 13 січня 2011 року № 2938-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 10.
6. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16 листопада 1992 року № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1.
7. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34.

8. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32.
9. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25 червня 1993 року № 3322-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33.
10. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13.
11. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16.
12. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22.
13. Про державну статистику : Закон України від 17 вересня 1992 року № 2614-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 43.
14. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5.
15. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12.
16. Про контрольно-розшукову діяльність : Закон України від 26 грудня 2002 року № 374-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 12.
17. Про засади запобігання та протидії корупції : Закон України від 7 квітня 2011 року № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40.
18. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36.
19. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36.
20. Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12.
21. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31.

22. Про Національну систему конфіденційного зв'язку : Закон України від 10 січня 2002 року № 2919-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15.

23. Про радіочастотний ресурс України : Закон України від 1 червня 2000 року № 1770-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36.

24. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12.

25. Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції : Закон України від 16 жовтня 2012 року № 5450-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 85.

26. Про стандарти, технічні регламенти та процедури відповідності : Закон України від 1 грудня 2005 року № 3164-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 12.

27. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української РСР від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51.

28. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26.

29. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 9-10.

30. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18.

31. Цивільний Кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40.

32. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-42.

33. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів : постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2004 року № 326 : зі змінами, станом від 16 січня 2012 року // Офіційний вісник України. – 2004. – № 11.

34. Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію : постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 року № 1893 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 48.

УДК 346.2:37

Б. Деревянко,

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри господарського та екологічного права
Донецького юридичного інституту МВС України

**НАДАННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ
ДОДАТКОВИХ НЕОСВІТНІХ ПЛАТНИХ ПОСЛУГ**

На сучасному етапі розвитку різних галузей і сфер економіки України ситуація ставить перед некомерційними суб'єктами господарювання завдання самотужки заробляти додаткові кошти, необхідні для забезпечення своєї основної діяльності. Не є винятком і навчальні заклади (далі – НЗ), переважна більшість яких є некомерційними. І хоча дослідженню і пропози-

ціям подолання проблем у діяльності НЗ присвячувалися роботи таких вітчизняних юристів, як О.М. Бандурка, Є.В. Булатов, О.Л. Войно-Данчишина, К.Г. Грищенко, С.А. Загородній, К.А. Карчевский, М.Н. Курко, О.В. Куцурубова-Шевченко, А.О. Монаєнко, П.В. Нестеренко, Є.А. Огаренко, І.М. Острівний, Р.В. Якубовський, О.Н. Ярмиш та інші, проте ситуація

